

“Tann ósjónligi missurinn”

Allahalgannasunnudagin 2. november, var minningarhald í Dómkirkjunni, sum Felagið Pinkubarnadeyði, tók stig til. Marjun Bæk, prestur, helt hesa prædiku, sum vit prenta her

Prædika:

Sum øllum kunnugt er hetta ein serlig og ein óvanlig guðstænasta.

Tað er ikki fyrri at taka nakað frá teimum vanligu allahalgannahaldunum, men í londunum rundanum okkum hava feløgini fyrri »pinkubarnadeyða« nú í nøkur ár - og við góðum erfarinum - skipað fyrri slíkum minningarhaldum fyrri sínum deyðu børnum, og felagið í Føroyum helt, at nú var tíðin komin til tað, at eisini vit tóku stíðin upp.

Skal sannleikin sigast - og tað skal hann! - so var tað ikki úttan »beteinkilighetir« - ikki minst frá minari egnu síðu - men nú eru vit so her í dag!

Og tí má tað so eisini vera rimiligt her at spyrja, hvat serligt er við at minnast okkara deyðu børn, hvi tey ikki - sum øll onnur - bara kunnu verða ein partur í teimum almennu minningarhaldunum, vit hava runt landið her um allahalguna?

Tað eru tey sjálvandi eisini. Sum høgtíðir og ymiskir merkisdagar í árinum kalla á serligar kenslur, soleiðis leita um allahalguna tankar okkara til øll tey, vit syrgja um at hava mist, eisini börnini...

Tað er altíð ringt at missa tey, sum á sín serliga og einstandandi hátt eitt stutt ella eitt langt tíðarskeið vóru ein ómissandi partur av okkara lívi. Tað er tað, tað er, tá árinu eru mong og lívostin er sløktur. Ella tá tú hevur verið vitni til, at sjúka so líðandi pínir lívið burtur, so deyðin at enda kemur sum ein náði. Á sjógv og landi minna vanlukkur og vandatilburðir okkum á, at lívið er sárbar, at øll kunnu verða rakt, og at vit í so mongum førum hava savið og framhaldandi svíkja okkara ábyrgd fyrri fylriti og eftiransni og trygd - ikki einans, men ikki minst tá um börnini ræður.

Men at missa ung, smá børn, fullborin børn og børn, sum enn skuldu hava góðar dagar í móðurlívi, kenst mongum øðrvísi. Øll syrgjandi hava tað í felag, at deyðin bytir lívið sundur í eitt aðrenn og eitt aftaná. Einku verður tað sama aftur. Tað kann verða, at alt stæðgar upp. Tað kann eisini verða sum eitt barn sigur í eini ungdomsroman um tann dagin, tá heggi hansara deyði, at tað var tann dagurin, tá alt byrjaði. Ikki tí at sorg kann mástast í døgum ella árum: eisini tá talan er bara um eina avmarkaða tíð í móðurlívi, er tað jú eitt heilt lív, talan er um. So stutt tað enn var, so ger tað ikki tað sama, at tey vóru her, börnini. Og líka lítið sum hugsanir og minni stæða á gravarbakkanum, líka lítið byrjaðu tankar og kenslur á føðingardegnum, men langt aðrenn, kanska longu tá barnið „bara“ varð til sum eitt spirandi ynski.

Men tað er kanska júst hetta síðsta, sum ger, at ein sovandi missur kanska bæði so og so verður ein ósjónligur missur.

Tað heilt lítil, tað deyðfódda og tað deyða ófódda barnið náddi ongantíð at gerast partur í lívinum hjá øðrum enn teirra allarnæstu. Minnini vóru enn ikki vordin til, myndirnar vóru enn ikki tiknar og merkisdagarir enn ikki hildin. Kanska var av øllum tí óventaða og sjokkerandi og av ymiskum øðrum orsøkum heldur eingin jarðarferð hildin... Hóast tað tibeitur eru ikki so fá dømi um tað óvita, so var tað ofta so, at tann ósjónligi missurin eisini var ein missur av felagskapi í sorgini.

Tøgn, tabuisering, einsemi og ráðloysi hjá øðrum eru ofta vælkendir fylgisneytar hjá avvarðandi, eisini hjá teimum, sum mistu stórru børn og ung. Lívið heldur fram, sum var einki hent, vandarnir verða rændi, nøvnini verða ikki nevnd, og egyni fara framvið myndunum á veggjunum og í albumunum...

Tí hesa lotuna í Guðs húsi, har so mangt ósjónligt verður sjónligt. Komnið til mín at tað til øll, sum ganga undir tungum byrðum, sjónligum sum ósjónligum.

Kirkjan er næstan frá sínum uppruna avmyndað ella symboliserað sum eitt skip, líkasum hetta rúmið, vit sita í, verður kallað kirkjuskipið. Tað skal minna okkum á, at í okkara smáu lívsfórum eru vit øll, sjónlig sum ósjónlig, livandi sum deyð, innanborði í einum nøgva sterri og

rúmligari lívsfari við kós móti tí sælu, vit hoyrdu Jesus røða um í fjallataluni.

Í okkara oyrum er tað nakað lægið við orðunum, tað er sum um Jesus sigur:

Sæl eru tey ósælu...

Sæl eru tey veikur...

Tey fáteku, tey syrgjandi, tey spaklyntu...

Tað er, sum vil hann siga, at sælan hoyrir ikki teimum ríku til. Teimum sterku. Teimum vøkrum. Sælan hoyrir ikki teimum klóku og lærdu til. Teimum sjálvklóku og tryggu. Ella: Sælan hoyrir ikki so nøgv teimum sjónligu til. Tí sælan hoyrir teimum til, sum vit so ella so gera ósjónlig. Tey smáu, tey fáteku, tey veikur, tey spaklyntu...

Av smábarna og bróstabarna munni, tú verju hevur tær gjørt, segði sálmaskaldið um størsta harra og veldi, hann visti um at siga, á himni og á jörð. Og tá teir trólvaksnu lærusveinarir ikki vildu sleppa børnunum framat, var Jesus vreiður og segði, at vildu teir sleppa við í Guðs ríki, so máttu teir sleppa sær afturum börnini!

Í hesum húsi verður ein onnur mynd sjónlig, ein onnur verð, eitt annað ríki, ein onnur makt og onnur virði. Tá vit læna Guðs eygu at siggja við, tá siggja vit fjósið aðrenn vit siggja borgina, tá siggja vit narmið aðrenn vit siggja kongar og herovastar, tá siggja vit krossfett aðrenn vit siggja børsar og dómarar, tá siggja vit tær instu kenslurnar aðrenn vit siggja tær annaðhvørt vøkr ella misháttu fasadurnar. Tað ósjónliga verður sjónligt.

Í okkara eygum er altarringurin bara hálvur, men í Guðs eygum er hann heilur og rundur og telur livandi og deyð, so sum ævinleikin er heilur og rundur. Tá vit við altarbordið minna okkum um felagskapin við Krist í lívi og deyða, minna vit okkum samstundis á tann æviga felagsskapin millum livandi og deyð, millum farin, núlivandi og komandi ættarlið. Tá vit nevna navn Krists, er hvørt eitt menniskjubarn nevnt og kent, nevnt ella ónevnt við menniskjunøvnunum, men nevnt við størstu nøvnun himins og jarðar. Tá vit tendra ljós í hesum húsi, tola tey ónga samanbering við tey náðileyst avdúkaði projektørlojosi, sum verða send eftir tí, sum helst vil vera fjalt, men vit læna eina fløvandi glemu um tí ljósi, sum evangelisturin sigur um, at tað kom í heim, fult av náði og sannleika, at tað upplýsir hvørja menniskju, so at tað um hvørja einstaka menniskju kann sigast: *Tú eru ljós heimsins*. Guðs ljós elskar tað, tað sær...

Men kirkjan er einki verandi stað.

Útanfyri er tað ein gerandisdagur sum skal livast...

Her í fjallataluni vóru eisini tey tald uppi, sum hungra og tysta eftir rættvís, tey hjartaremu, tey, sum verða forfylgd fyrri rættvísis sakir, sum verða spotttrikin og sum tað verður talað um við lygnarorðum fyrri Guðs sakir. Og har eru vit vist fleiri, sum ikki halda okkum hoyra við.

Rættvísir er sjálvandi eitt rætt og vakurt endamal, men

líkafram hungrandi og tystandi eftir rættvís, eru vit vist ikki. Fáa vit sjálvi og tey, sum eru okkara, okkara rætt, so krevja vit sjáldan meira. Og um vit eru hjartarein? Tað vildu vit legin, at onnur kundu sagt um okkum, men tað er vist ikki meira, enn at tað saktans kundi verið betri. Pinslarvátar og profetar eru vit so langt ifrá. Okkara miskunnsemi, tolsemi, forstáls og innlit kennir kanska betur sínar avmarkingar enn sína vídd. Og hetta friðsemi, sum her er talan um, er neyvan einstyðandi við tað, vit ikki fáa upp í lag, ikki tíma ella ikki orka.

Í veikum lötum viðganga vit kanska, at vit vildu gjarna verið alt hetta og vita kanska, at vit áttu at verið tað, men vit eru tað ikki...

Men við okkum útaftur úr kirkju, innast inni í okkum hava vit okkurt, sum hoyrir hesi orð Jesurar, sum gevur teimum rætt, og sum kann taka ímóti teimum. Innanfyri tær sjónligu vøkr og saktarleys, viðhvørt kanska eisini tær sjónligu og hartrópandi sannførandi og óvákandi meiningarnar og forðomarnar byrju tann veikleikin og tann fátæktin, sum tað her verður spurt eftir. Veikleikin í allari teirri útvortis sikkurheitini. Sárbarheitin, tá lívið og deyðin gera ílt. Styrkin í tí, sum sær veikt út. Sælan í ósæluni. Tað ósjónliga, sum alt sjónligt bara er ein veikur avglansur av...

Mannamúgvurnar, sum hoyrdu fjallatalu Jesurar, vóru rættliga bílsnar, tí at hann lærði tey sum tann, ið hevur makt og mæti, og ikki sum teir skriftlærdu teirra. Ikki við teirri maktini, sum byggir og kúgar, ikki við snildsliga samansettum orðavavstri ella við at vísa til bókstavar, men beinrakið, milt og hvast um somu tíð, ugðandi og hartandi um somu tíð, appellerar hann til ta menniskjansligheitina, vit finga við okkum úr paradísunum, tá alt var sára gott, eingin sorg, eingin neyð, eingin synd...

Innast inni, har sum vit eru og verða særð, har vit kenna okkum hjálparleys og saktarleys, viðhvørt kanska eisini íll og beisk, bæði inn á Guð og menniskju, innast inni har vit eru líka so lítil, sum vit helst vildu verið stór, har rakar fjallatalan. Tí har rakar hon kanska tá Guðs- og menniskjamyndina, sum vit frá upphavi vóru ætlað til...

Um ósæluna, veikleikan, sárbarheitina við at vera menniskja, freistast vit jú so lætt til at siga, at skal tað verða sæla, so klára vit okkum fyrriuttan.

Og tó:

Kanska er tað rætt, sum onkur hevur sagt, at *í missinum fær lívið dýpd, tí tað hevur tú verið á botni og spurt. Tá fær lívið vídd, tí av størsta týðningi var ikki tú sjálv og tingini rundanum teg, men tey menniskjuni, sum vóru salt og ljós í tínum lívi. Og tá fær lívið hædd, tí har fært tú teg at spyrja eftir Guði...*

Úttan at taka nakran brodd av tí beiska deyðanum, so er tað jú so mangant, tú sært, at tey menniskju, sum hava verið fyrri ófatuligari mótgongd og stórum missum, hava fatur á onkrari styrki, sum kallar ikki bara á tína virðing, men eisini ger teg spyrjandi: Hvát er tað fyrri eitt loyndarmál, tey hava gjøgnumskoðað? Hvát hava tey sæð, sum vit ikki siggja? Hvát hava tey lært, sum vit ongantíð lærdu? Var tað kanska tað, at tey óvilja og óynski funnu seg sjálvi á botni, haðani eingin vegur var, úttansu honðin og styrkin kom utanifrá? Var tað júst úr sorgini og veikleikanum, vitanin um, hvør ein stór og dyrabar gáva lívið er, vaks fram?

Hjá Honum, vit savnast um í hesum húsi, har hava vit sæð styrkina í veikleikanum, sæluna í ósæluni, hjartans reinleika og tað friðsemi og spaklyndi, sum bæði er tann sanna Guðsmyndin og tann sanna menniskjamyndin. Vit hava sæð, at lívið er sterkari enn deyðin. Tá Hann spyr eftir teirri menniskjansligheitini, sum Guð frá upphavi skapti í síni mynd, og sum Hann hevur varðveitt og uppihildið í okkum við eisini at senda okkum son sín, tá Hann spyr eftir tí kærleikanum, sum vit innast inni vita er tann einasti sanni og reini, tá hann spyr eftir teirri samkensluni, sum eisini fer á botn til okkara egna veikleika, tá falla spurningarnir tungir á okkum. Sært er tað at siggja sín egna veikleika, sína egna ósælu, sitt egna fátækdømi í eyguni.

Men haðani - og kanska bara haðani - er tað so eisini møgult at hoyra tað reina og sanna gleðibóðið:

Sæl ert tú - sterk ert tú, heil ert tú, menniskja ert tú - eisini í tíni fátækt, í tíni ósælu, í tínum veikleika, í tíni sorg, í tíni tann, tú minnst, er Guðs, eisini tá hann eitt bil goymir tykkum í hvør síni hond, og hjá honum er tann sælan, sum telur alt við, sjónligt sum ósjónligt...

Amen